

Livsrum

Minnenas skåp

På ena köksväggen, väl synlig vid måltiderna hänger mitt första dock-skåp. Det är 20 x 25 cm stort och 10 cm djupt. Miniaturinredningen är duvblå, en färg jag tycker mycket om. Skåpet minner om ett rum, som kunde ha varit mitt under min aktiva tid. Min dotter Lena förärade mig det till min 70-årsdag den 26 augusti år 2000. En bild av en far, tolkad med miniatyrmöbler, inrett med attribut som skall minna om mina aktiviteter i yrkeslivet och på fritiden. Var gång vi äter kastar jag en blick in i skåpet och minns.

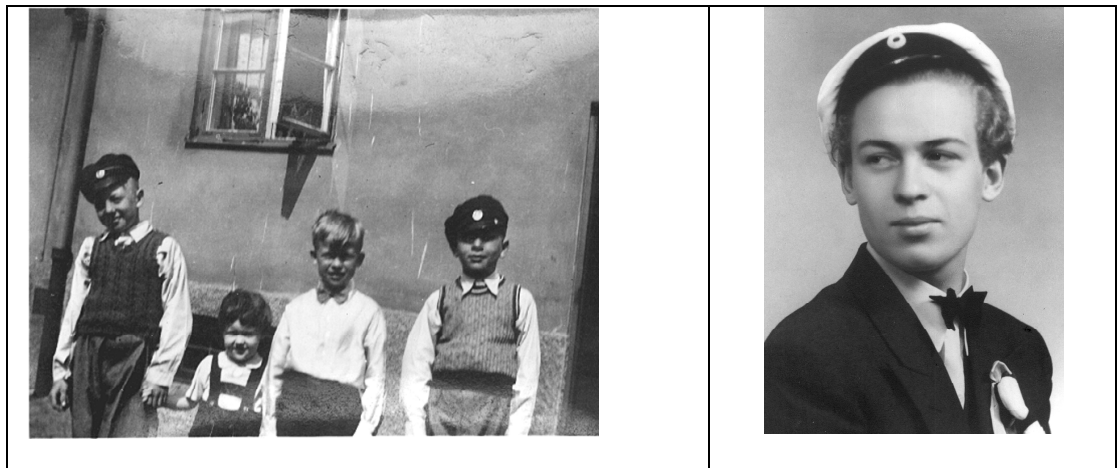
Mina associationer går till ett diorama. Det diorama som jag i ungdomen fascinerats av i Naturhistoriska museet i Slottsskogen. Bakom glasrutor kunde man där studera uppstoppade djur i "rätt miljö". Eller som ordboken beskriver det: "Ett arrangemang av fristående föremål mot en perspektiviskt återgiven bakgrund för en illusorisk verklighetsåtergivning". Jag vill kalla mitt diorama för Minnenas skåp. Idén vill jag använda som portal, ingångssida till en egen Internet-site, min hemsida. Eftersom å, ä och ö är en bristvara i Internetvärlden så är Minnesskapet den rätta termen i detta sammanhang.

Begreppet Livsrum blir med Minnenas skåp som bas en ram för en planerad berättelse om mitt och vår familjs liv dedikerad till barn och barnbarn.

Min fluga TM.

På ett par ställen i Minnenas skåp har Lena placerat en fluga, en sådan man använder istället för slips. Redan på fotografier från min treårstid har jag klätts i fluga av mor. Flugan har sedan dess blivit mitt varumärke TM. Det är bara militären och Odd Fellow-logen med sina klädselföreskrifter som hindrat mig från att använda fluga.

På vänstra bilden ser man från 1938 Bengt med fluga, bror Sixten cirka 4 år och två skolkamrater. Den högra visar den nybakade studenten 1949 – med fluga

När jag kämpade för primärvårdsresurser, som en verksamhetschef bland många, visades en Overhead med sjukhuscheferna som djur runt ett bord med köttfat. Under bordet låg en varg med fluga och snappade åt sig det som föll ned. Sådant var primärvårdens villkor. När jag pensionerades förärades jag av kollegorna hedersledamotskap i pensionärsföreningen husflugan. Vid 70 års ålder är hedersledamoten ensam men kollegorna kommer allt närmare friheten.

Släkten efterforskas

Släktforskning står det på en publikation. Ju äldre man blir ju mer intresserad verkar man vara av sin barndom och sina rötter. Det är mera sökandet efter rötterna, som vi alla verkar få behov av när det är väl sent. Hur mycket saknar jag inte möjligheten att fråga far och mor och farföräldrar om hur deras värld var i början på 1900-talet. På mors sida fanns inga att fråga. Morfar dog när hon föddes och hon växte upp i fosterhem.

Nu får jag finna barndomsmiljön i andras beskrivningar. Att samla på Göteborgsskildringar från 1930-talet har blivit en vurm för att få en bild av miljön kring min barndom i Majorna. Göteborgsskildringarna skickar vykort till mig från det förflutna. Att besöka barndomens platser för att försöka fånga upp minnesbilder är ett sätt. Gränshult i Förlanda, fars barndomshem är en sådan plats. Vår lägenhet i landshövdingehuset på

Slottsskogsgatan är en annan och museilägenheten i Kortedala en tredje.

Släkten på fars sida omkring 1913.

Från vänster: farbror Helmer f. 1909, farfar Johan Aron f. 1878, far Gustav Reinhold f. 1905, farmor Emma f. 1881 med farbror Hugo i knät f. 1912, längst till höger farbror Bror f. 1912. Faster Astrid saknas på bilden. Hon föddes litet senare.

Första kärnfamiljen

Far växte upp på bondgård i Gränshult, Förlanda. Han utbildades till kontrollassistent bl. a. på Alnarp och var som äldsta sonen tänkt att ta över gården. Då mors fosterfamilj, Emma och Johan Olsson umgicks med Gränshultsborna (de bägge Emmorna var kusiner) träffades Gustav och Linnéa. De gifte sig midsommar 1929, ett riktigt bondbröllop. Framtiden blev på Linnéas villkor. Hon arbetade som butiksbiträde och ville fortsätta med affärsverksamhet. Paret flyttade till Majorna i Göteborg. Gustav startade godisbutik på Bangatan. Jag föddes i Karl Johans församling 26 augusti 1930.

6:8

Nr. 1963

Kön: grrr

Vikt: 3.620 gr.

Längd: 50,5 cm

Huv. omkr. 34 "

Huv. bredd 9,5 "

Pat. Prof. Johansson

Elev:

052. 1926. 10000.

Hakspl. 13,5

Nackspl. 12,5

Bröstomf. 33,5

Vikt 1. 29/8 3.420 gr.

" " 2/9 3560 gr.

" " 3/9 3570 gr.

Då flyttade familjen till Mölndal, först till lägenhet sedan till ett litet torp som arrenderades i Lackarebäck.

Gustav och Linnéa 1931
med yngste sonen Bengt 1 år.
Troligen i Gränshult, Förlanda.

Där växte jag upp tillsammans med jakthundar och 1934 min yngre bror, Sixten. Far startade en fiskaffär på Södra vägen. Han körde också ut fisk i bil till Göteborgs omgivningar. Mycket minns jag inte från den tiden. En återkommande händelse dock, att hämta mjölk på en bondgård "på andra sidan kullen".

Så åter till Majorna 1936 där ytterligare en rörelse startades, en kortvaruaffär på Slottsskogsgatan. Där kunde Linnéa återta sin vurm att stå i egen butik. Far hämtade hem varor från grossister i Borås. Det var köer av damer utanför affären. När han på onsdagarna presenterade nyintagna stuvar. Man sydde själv kläderna i angränsande barnrikeområden.

Majorna

Något minns jag men nog behövs det ännu ett minnesskåp eller flera för barndomen. Barndomshemmet på Slottsskogsgatan, Kungsladugårdsskolan och Västra Realläroverkets byggnader finns kvar. De ska bli mina tittskåp för minnena från den tiden.

Slottsskogsgatan 23

Det var under krigstiden (andra världskriget) 1936 – 1946, som vi bodde i en enrummare på Slottsskogsgatan 23 – familjen med två vuxna och två barn med hembiträdet i kökssoffan och jakthunden i hallen. Det fordrar ett särskilt kapitel.

Mina barndomsvänner

De första barndomsvännerna, som följde mig upp i åren, var Charles Björkander och Ralf Davidsson. Charles, två år äldre, bodde i samma kvarter. Han tog hand om den blyge Bengt snett över gården. Han upptäckte väl också att vårt hem var öppet för honom när han ville. Hans föräldrar var mera formella och det var sällan man kunde vara

hemma hos honom. Han introducerade mig i scouting 1941, i Femte avdelningen i Göteborgs scoutkår på Drottninggatan.

Charles Björkander

Ralf Davidsson

Ralf Davidsson bodde högre upp på Slottsskogsgatan i ett modernare hus med flera rum. Vi fann varann på realskolan. Han hade eget rum och massa spännande tekniska leksaker som ångmaskiner. Vi följdes åt ända fram till studentexamen 1949.

Mina skolor

Förskolan i hörnet av Karl Johansgatan och Såggatan finns kvar. Min bror Sixten och jag tillbringade delar av vår förskoletid där. Minnesspåren är diffusa. Resorna dit gick med trådbuss, som gick från Jaegerdorffsplatsen över Gråberget och Masthugget via Järntorget till Lilla torget.

I Kungsladugårdskolan tillbringade jag mina fyra första riktiga skolår. Minnena kretsar kring en liten gråhårig, snäll småskollärarinna och en barskare folkskollärare. En parentes kom våren 1940, då vi bröder evakuerades till Gränshult p.g.a. att kriget närmade sig. Jag gick då i fars gamla skola invid Förlanda kyrka (sedan många år nedbrunnen). Då det var beredskapstider fick jag fars gamla lärare som min. Det var en upplevelse att gå varannandagsskola med fler klasser i samma sal. Av undervisningen minns jag speciellt katekeskunskaperna, som jag som stadsbarn saknade helt.

Så blev det tid att söka till läroverket. Det var säkert mina föräldrars ambitioner som förde mig till Högre Allmänna Läroverket i Majorna. Jag minns inskrivningen. En lång kö med barn och föräldrar som visade upp betygsböcker. Rektor Idefors muttrade något över mitt B- i geografi men in kom jag ändå. Vi var få födda i början på 1930-talet och det var fyra parallellklasser som skulle fyllas. Många minnen har jag från läroverkstiden men det får bli en speciell historia.

Vi flyttade ett par gånger under läroverkstiden först till Kungssten och sedan till Näktergalsgatan bägge adresser i Västra Frölunda.

Läroverket har sedan 1980-talet lokaler för vuxenskola, som den gamla studentklassen besökte 1999 på femtioårsjubileet av examen.

Högskolestudier

År 2000 samlades vi som femtio år tidigare började våra medicinarstudier på Fjärde Långgatan i Göteborg. Lokaler som tidigare varit "straffskola" för pojkar. Medicinska högskolan i Göteborg startade i de provisoriska lokalerna hösten 1949. Hur jag kom in där har också sin betygshistoria. Det verkar som jag alltid snubblat in i de skolor jag hamnat i. (*kanske ska historien berättas här*)

Det första året på högskolan var omvälvande. Det började med att vi fick en låda benknotor med oss hem för att lära alla skelettets delar och fåror på latin. Det fortsatte med dissektioner av människokroppen på lik som förvarades i kar med konserveringsmedel. Under det året så luktade vi jämt av konserveringsmedlet. Jag bodde då ute vid Stadsgränsen, Kungssten och åkte spårvagn till skolan. En resa kunde snabbt ha avslutat mina studier. Vagnen hade stannat vid hållplatsen nedanför Stigbergsliden. Efterföljande vagn skenade och dundrade in i vår vagn med stora skador och flera döda som följd. Jag som stod på främre plattformen klarade mig. En liknande olycka inträffade på Aschebergsgatan för några år sedan, då dog ett par medicin-studeranden.

Hobbies och studier

Så har Lena också gett plats på skåpshelvet för antydning om några av mina hobbies. En korg med svamp, en kikare och en astronomibok visar på naturintresset. Ett intresse som började i ungdomen med skalbaggs- och fjärilsstudier. Jag var en flitig besökare på Naturhistoriska museet i Slottsskogen. Min framtid trodde jag var lärarens och – kanske biologforskarens. Så blev det dock ej. Medicinska högskolan i Göteborg startade samma år jag tog studenten. Människan är ju trots allt en art inom biologin, så jag sökte och kom in på medicinarutbildningen vårterminen 1950. Då slapp jag också studieskulder. Jag har inte ångrat mitt omval av yrkesbana.

I naturintresset ingår också att studera blommor. På senare år som tjuren Ferdinand mest sitta under ett träd och lukta på dem. Dock undviker jag hassel och björk i den mån det går p. g. a. pollenallergi, som jag haft sedan 10 års åldern. Gräspollen är också ett elände under försomrarna.

Datorer

I skåpet finns bordet med datorn, som smög sig in i min tillvaro redan på tidigt 80-tal – både i arbetet och hemma. En MacIntosh-dator retsam för många av de PC-anhängare jag umgås med. På bordet står den gamla telefonen, som numera kompletterats med en portabel.

Telefontillgängligheten var ett viktigt mål i primärvården på 70-talet innan fax och e-post kom. Då utvecklade vi i Lerum ett planeringssystem, som var förutsättningen för korta väntetider både i telefon och till mottagningen. Varför har man glömt detta?

Det ligger R/P-blanketter intill telefonen på skrivbordet. R/blanketten var ett kommunikationsredskap på vårdcentralen innan datorn kom. Vårdplaneringssystemet – Lerumsmodellen, som blanketterna ingick i spreds över riket i mitten av 1970-talet som ett smittosamt men positivt virus.

Pärmar, pärmar och papper och mera pärmar

Bokhyllan visar en av mina svagheter, att samla allt tryckt och skrivet i pärmar. Hur många har det inte blivit under åren. De som är kvar finns i källaren på min gamla arbetsplats och i vårt garage. Ett stående nyårslöfte, som aldrig hållits, är att sortera och kasta. Några gånger har jag försökt men tyckt att informationen varit för värdefull för att kasta. Minnena finns i dessa gamla handlingar. Det bästa vore att sammanställa viktiga data till information, som kanske eftervärlden kunde ha glädje av. En Lerums hälso- och sjukvårdshistoria. Nu på gamla dar har jag upptäckt att historiska data i gamla arkiv är av stort värde, då man inte längre har direkt tillgång till fädernas minnen.

I bokhyllan ser jag många olika pärmar som minner om arbetet och fritidssysselsättningar. Varje pärm antyder en bit av en lång historia, som delvis finns bakom dess rygg.

Familjen

År 2004 firar Solveig och jag guldbrylllop, men vi träffades redan då Solveig var 14 år. Vi gifte oss 1 augusti 1954. Vi åkte på bryllupsresa med SJ, en rundtur via Danmark, Visby och Stockholm. Den tog hela min lön från en månads vikariat som underläkare på Carlanderska under juli 1954.

Lena har missat att visa familjen i skåpet. Är det medvetet? Har hon upplevt mig som bara arbete och egen fritid? Har jag missat barnen för mig själv? Familjen har ändå varit min ankarpunkt i tillvaron. Kanske har jag egoistiskt utnyttjat den.

Känner Lena med Strindberg i Tjänstekvinnans son "..... *familjen själv är inte någon fullkomlig institution. Uppfostran hann ingen med och den tog skolan hand om... Familjen var egentligen ett matinstitut och en tvätt- och strykningsanstalt, men en oekonomisk sådan. Aldrig annat än matlagning, torgköp, kryddbodspring, mjölmagasins-ärenden...*".

Solveig utbildade sig till småskollärare för att, som hon själv säger, vi skulle kunna flytta samman snart nog. Hon fick ströjobb i Göteborg. Första löningen gick till var sin hummer och gräddtårta.

Familjen 1978

Lena (Råstam) f. 1955, Gustav f. 1962, Olle f. 1956, Bengt f. 1930, Solveig f. 1933, Magnus f. 1958.

Våra boplatser**Kungsten**

Min familj flyttade från lägenhet på Slottsskogsgatan i Majorna till en äldre villa i Kungsten 1947. I grannhuset bodde Solveig. Varför blev hon intresserad av mig, den blyge, fåordige grannpojken? Jag kan inte svara på det, men jag är tacksam för att det blev så. Vi har troget hållit ihop sedan dess i med- och motgång.

Första egna bostaden var högt upp i Ekeback, en omodern lägenhet med dass i källaren. En finess var att om man lyfte på ändan från dasset så räckte utsikten ända till Vinga.

Kortedala

Snart var Lena på väg. Hon föddes en vårdag i maj 1955. Då hade vi redan flyttat till Kalendervägen i Kortedala. Med barn på väg fick vi förtur till den moderna lägenheten – två rum och kök och matrum, tre trappor upp med balkong. Snart nog kunde Lena stå och titta på barnen som lekte i sandlådan på gården. Olle kom året efter efter. Han blev Lenas finaste "docka".

Kortedala var ett nybyggarsamhälle 1955. Ett tittskåp från den tiden finns i full skala i en tidstypisk museilägenhet på Adventsvägen 1 i Kortedala. Vår inredning av den moderna lägenheten var spartansk men räckte för våra behov. En bekväm vil- och lässtol, liksom sängar var det viktigaste liksom bokhyllan. En stor porslinsblomma på ena väggen prydde stora rummet.

Men nog var det fattigt och kämpigt under studietiden, när vi bodde i Kortedala och snabbt fick två barn. Jag hade väl missat preventivmedelskursen. Trots våra dåliga resurser måste vi ha barnflicka, Gudrun, en rar tonåring. Detta för att Solveig skulle kunna jobba och tjäna några kronor och jag läsa för att avsluta mina studier.

Bengt och Solveig i det första riktiga egna hemmet i Kortedala 1955.

Åter till Majorna

Nästa bostad blev åter i Majorna 1957. Vi fick flytta in i ett landshövdingehus på Älvsborgsgatan som svärfar Knut Olsson hade köpt. Det kändes som att flytta hem igen. Olle fyllde ett år där och Lena två.

Älvsborgsgatan med en spårvagn från 1930-talet - på femtitalet var spårvagnarna litet modernare men annars var det sig likt.

Kungälv

Magnus föddes där försommaren 1958. Vi bodde där tills jag fick en underläkartjänst på Kungälv lasarett hösten 1958.

Bostaden blev en tjänstebostad på Östra gatan. Tvärs över ån, som avgränsade gårdstomten låg lasarettet. Det blev ett tufft jobb, som tog

all min tid. Det gjorde att citatet ur Tjänstekvinnans son stämde väl på min situation.

Korpilombolo

Av familjeskäl drog vi norrut, till Korpilombolo 1959. Som provinsialläkare med Kunglig fullmakt.

Vi flyttade in i en stor och rymlig tjänstebostad, en tvåplans villa med mottagningen som adnex. Här bodde vi på jobbet och Solveig hjälpte mig mellan barnskötandet. Magnus gick snart på skidor - det gick fortare än på benen. Kanske var det därför han sökt sig till Norrland igen. Lena började sin skolgång där.

Gråbo

När Gustav var på väg drog vi söder ut igen, till Gråbo. Dit fick jag förflyttning som provinsialläkare 1962.

Vår tjänstebostad i Gråbo var av samma typ som i Korpilombolo men äldre. Vi tyckte efter några år i den att det skulle vara skönt med något eget så vi planerade och byggde en villa på Brännetvägen 19. Den var inflyttningsklar till jul 1969. En underbar villa där barnen växte upp med egna rum. Men vi blev äldre och barnen flyttade ut. Dags att fundera på ett mindre och mer lättskött boende.

Läkarbostad och mottagning i Gråbo på 1960-talet

Stenkullen

Efter stora vändor (Solveigs) flyttade vi till en trerummare i ett nybyggt område i Stenkullen. Det var där jag sitter och rekapitulerar vårt liv vid datorn och med hjälp av tittskåpet.

En läkargärning

På bokhyllan hänger en läkarrock. I den ligger läkartidningar och på väggen finns en syntavla. Genom dessa attribut ska jag minnas en hel läkargärning. Den började med läkarutbildning i Göteborg och sjukhustjänst i Mölndal, Kungälv på 50-talet. Några år som glesbyggsdoktor i Korpilombolo och till Gråbo och Lerum 1962, där jag sedan dess verkat. Första åren var titeln provinsialläkare med utnämning av Kungl. Majt. Två sådana förordnanden hänger på väggen hemma

undertecknade av konung Gustav den sjätte Adolf. Varje period har sin intressanta historia som finns "i huvet på en gammal doktor".

I fonden läkarbostaden med intillbyggd mottagning. Detta var vår värld i 3 1/2 år. Midnattssolen lyste in i sovrumsfönstret.

I läkargärningen ingick fackligt arbete. Några år var jag medlem och sekreterare i Provinsiälläkarföreningens styrelse. Jag engagerades i olika utredningar om framtidens sjukvård bl. a. i AGDA – arbetsgrupp för datoranvändning i arbetet.

Primärvårdsutveckling

På en av ryggar står det Spri, Hälsa- och sjukvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut. Spri gav mig möjlighet att utveckla ett av mina intressen, medicinsk informatik d. v. s. hur man använder olika informationsteknik för att i mitt fall effektivisera den medicinska dokumentationen, journalen. Den pärmen representerar ett 20-tal skrivna rapporter och en mångfald till av pärmar. Projektpärmen minner mig om många fler aktiviteter inom FoU, forskning och utveckling.

Lerums vårdcentral blev en FoU-enhet i mitten på 80-talet och jag blev Vetenskapligt råd till Socialstyrelsen. Det blev början till kontakten med Universitetet och utbildningsinsatserna där. Det hela slutade med en doktorshatt, som Lena har visat på tavlan ovanför telefonen, en lång historia som finns dokumenterad i spridda pärmar.

Fritiden

Många pärmryggar visar på fritidsaktiviteterna som också varit många här några av de mera organiserade.

Scouting

Tidigt kom scouting in i mitt liv. Det var 1941 i femte avdelningen i Göteborgs scoutkår. Mitt första läger var på Hällungen. Jag cyklade med en ny pojkcykel de sex milen, vilken prestation för en 12-åring. Solveig drog jag med i scouting när vi träffats. Båda har i alla år varit scouting trogna. När vi bodde i Korpilombolo 1959 - 62 grundade vi en scoutkår där. Solveig fortsatte med scouting i Gråbo. Hon tillsammans med Olle och några till grundade Stenkullens scoutkår 1993.

Stillingsön

Solveig har hela sitt liv tillbringat somrarna på Stillingsön tillsammans föräldrarna Knut och Ebba och tre systrar. Redan från förlovningstiden hängde jag på deras sommarfirande.

En sommardag i början på 50-talet på Stillingsön. Familjerna Olsson och Johansson samt vännen Ralf (längst till vänster). Längst till höger en Olssons väninna från USA.

Det var ganska naturligt att när vi kom åter till västsverige efter norrbottentiden i mitten på 60-talet byggde en sommarstuga på Kåröd invid Stillingsön. Familjen har sedan tillbringat alla somrar där. En pärm och kartan över Orust på tittskåpets högra vägg antyder massor av sköna minnen med fiske och bad men också slit med byggnation och markarbeten. Gemenskapen med grannar och engagemang i samfällighetsföreningen under många år är också en bit av vår levnadshistoria dokumenterad i ett antal pärmar.

Odd Fellow

Stora Lundby var egen kommun när vi flyttade dit. Fredagsbladet var lokaltidningen. Dess redaktör och tryckare var Ragnar Ailm, som också var kommunens representant för det extra provinsialläkardistrikt jag sökt. På så sätt kom vi i nära kontakt med varann. Samma år som vi flyttade till Gråbo, 1962, bildades Logen n:o 140 Brynte Birgeron Lilie i Lerum. Ragnar Ailm var med från början och en av de första Övermästarna. Han tog med mig i Odd Fellow 1965. Jag gick ur logen efter 10 år p.g.a. tidsbrist men återkom 1983, då jag trodde att pensionärlivet skulle ge en massa tid över. Ack vad jag bedrog mig.

Rotary

Rotary har sedan 1973 också varit en del av mitt liv. Då bildades Lerums Rotaryklubb. Jag blev dess femte president. Det har blivit en hel del dokumentation även i Rotary med ansvar för dess Månadsblad under många år och på senare år också ansvar för en hemsida på Internet.

Kyrkan

En annan hemsida som jag producerat är Lerums församlings. Engagemanget i kyrkan började sedan vi flyttat till Stenkullen 1993 efter 30 år i Gråbo. Stenkullens kyrka finner man på en tavla på väggen ovan datorn.

Jag ställde upp i kyrkofullmäktigevalet 1997 för Fp liberalerna. Vi ökade mandatantalet från ett till tre med 101 som röstade på oss. Prestationen upprepades 2001 då 181 röstade valde vår nomineringsgrupp. Det innebar att jag kom med i kyrkorådet, dess AU och blev kyrkvärd i Stenkullens kyrka. Allt ett kapitel för sig.

Minnesskapet åter en gång

Minnesskapet som term kan jämföras med andra "-skap" som föräldraskap, gemenskap, kamratskap och ledarskap, något som man har och som man skapar. Minnet skapas genom aktiviteter, kopplingar i hjärnan som ger kopplingsspår, som i sin tur ofta kan plockas fram när vi får någon impuls från våra sinnesorgan.

Minnesskapet ger en mängd synimpulser som plockar fram stora volymer av minnen. Varje rubrik och varje händelse skulle kunna bli en lång historia om jag följde minnesspåret ända fram. Minnesbilder från det förgångna är oftast svåra att överföra till andra så som man själv upplevt dem. Här har jag bara skummat på ytan.